

А.М. Чуйко, канд. техн. наук, доц. (*ХТЕІ КНТЕУ, Харків*)
Л.М. Мосгова, канд. техн. наук, доц. (*ХТЕІ КНТЕУ, Харків*)
М.М. Чуйко (*ХТЕІ КНТЕУ, Харків*)

СИСТЕМНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СФЕРИ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ БОРОШНЯНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ НА ХАРКІВЩИНІ

Відповідно до класичної концепції маркетингу весь процес діяльності будь-якого підприємства починається з ринкових досліджень і прогнозування продажів, які забезпечать надійний базис для подальшого планування усіх ділових операцій. Тому важливим є проведення системних маркетингових досліджень сфери роздрібної торгівлі певного регіону, району або міста щодо основних параметрів генеральної сукупності сфери роздрібної торгівлі конкретними виробами з урахуванням складу учасників сфери продовольчого ритейлу, визначення їх організаційно-правових форм діяльності та дослідження розподілу купівельного потоку за різними типами підприємств, що займаються відповідним видом діяльності.

Структура сфери ритейлу в межах однорідних географічних ринків багато в чому визначається економічною, політичною і культурною політикою держави, на території якої ці регіональні ринки розміщені. У зв'язку з цим доцільними є дослідження сфери ритейлу великих промислових міст, наприклад, м. Харкова для розповсюдження отриманих закономірностей на інші географічні ринки України подібного територіального простору.

Метою даної роботи є отримання достовірної інформації щодо параметрів генеральної сукупності сфери роздрібної торгівлі борошняними виробами в м. Харкові, оскільки в доступних нам джерелах такої інформації не знайдено. Тому дослідження були направлені на збір даних про усі об'єкти генеральної сукупності. За результатами цих досліджень стало можливим визначення необхідних для подальших досліджень параметрів генеральної сукупності.

Генеральна сукупність являє собою сукупність повної більшості елементів і передбачає встановлення характеристик, які є загальними для всієї більшості з точки зору вирішення проблеми маркетингового дослідження. Цільовою сукупністю даного дослідження є підприємства роздрібної торгівлі будь-якої форми власності, що здійснюють торгівлю борошняними виробами на території м. Харкова. Елементами цільової сукупності були будь-які представники цієї сукупності, які мали інформацію, необхідну для досягнення мети даного дослідження.

Встановлено, що на сьогодні найбільший сегмент роздрібно́ї торгівлі борошніаними виробами в м. Харкові належить супермаркетам (47%), потім спеціалізованим торговим точкам (23%) і невеликим продуктовим магазинам (14%). Малі архітектурні форми (МАФ) і лотки на ринках мають найменший сегмент (10 і 6% відповідно), хоча ще 15–20 років тому ситуація на ринку борошніаних виробів була абсолютно протилежною. Отже, зараз чисельність стаціонарних форм роздрібно́ї торгівлі борошніаними виробами м. Харкова переважає над нестаціонарними в 5 разів. Слід відзначити, що система самообслуговування в загальній чисельності магазинів розвинена та підтримується лише в супермаркетах, і знаходиться на рівні 47%.

Учасники сфери продовольчого ритейлу для ефективного освоєння ринку проводять горизонтальну і вертикальну інтеграцію учасників товаропровідних каналів, утворюючи при цьому інтегровані ланцюги, як правило, за корпоративним принципом, тобто за належністю власності, яка знаходиться в розпорядженні всіх ланок товаропровідного ланцюга, одному власнику.

Проведені дослідження дозволили встановити, що найбільш популярною організаційно-правовою формою здійснення підприємництва в сфері продовольчого ринку борошніаних виробів м. Харкова є товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), яка в цільовій сукупності складає 33%, трохи менше (26%) складають закриті акціонерні товариства (ЗАТ). Приблизно однакову кількість усіх підприємств даного напрямку складають приватні підприємства (ПП) і фізичні особи підприємці (ФОП), частка яких на ринку 18 і 17% відповідно. До інших, частка яких не перевищує 6%, відносяться, перш за все, індивідуальні підприємці без утворення юридичної особи, які переважно мають лотки на ринках або несанкціоновані МАФи.

Показником популярності у населення різних типів підприємств роздрібно́ї торгівлі борошніаними виробами може бути чисельність покупців, які придбали в них саме борошніані вироби із обраних нами товарних категорій і підкатегорій, зареєстрованих випадковим чином за певний період часу. В ході проведених досліджень було встановлено, що найбільшою популярністю серед покупців м. Харкова користуються супермаркети і спеціалізовані торгові точки, частка яких у сукупній чисельності купівельного попиту на борошніані вироби найбільша і складає 79%. Інші 21% купівельного потоку складають невеликі продуктові магазини, МАФи і лотки на ринках. У певній мірі отримані дані опосередковано характеризують і розподіл грошового потоку виручки, яку отримують різні підприємства від реалізації у своїй мережі борошніаних виробів.